

ŠKOLNÍ PSYCHOLOG – OHROŽENÝ DRUH? SOUČASNÁ SITUACE VE ŠKOLNÍM PORADENSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Eleonora Smékalová

Abstrakt

Počet školních psychologů a školních speciálních pedagogů pracujících jako školní specialisté ve školách postupně narůstá, a to mimo jiné též díky projektům Evropské unie. Projektová podpora však končí, což přináší nejen nutnost hledání trvalých systémových zdrojů pro financování školních specialistů, ale také otázku, kdo bude zajišťovat metodickou podporu, vzdělávání a vůbec kvalitní rámec školního poradenství. Toto poradenství je chápáno jako součást systému pedagogicko psychologického poradenství, nicméně v praxi s ním není systémově provázáno. Existující Asociace školní psychologie ČR, která by mohla hájit zájmy školních psychologů, starat se o správné chápání této profese a rozvíjet dobrou praxi, v tomto směru nefunguje. Na Katedře psychologie FF UP v Olomouci dochází k podpoře školní psychologie a školního poradenství jak v rámci výuky pregraduálního studia, tak v rámci kurzů celoživotního vzdělávání, které navštěvují především školní specialisté fungující již v praxi. Dlouhodobě se zde také realizují metodické schůzky pro školní psychology v celém regionu a organizují se na danou oblast zaměřené semináře. To, co však v současné době chybí, je jasné deklarování podmínek práce školních psychologů, provázání jejich práce s dalšími službami poradenství pro školy, vize rozvoje této profese do budoucna, systémová podpora metodická a supervizní. Situaci by mohlo zlepšit pružné fungování profesní platformy, která by skrze zakladatele, dlouhodobé mluvčí, ale i nově se angažující, mladé kolegy z oboru, shromažďovala důležité informace k dobré praxi školního poradenství, upozorňovala na možná rizika a komunikovala s odbornou veřejností a se zřizovateli škol.

Klíčová slova: školní specialista, školní psycholog, školní poradenství

SCHOOL PSYCHOLOGIST - ENDANGERED SPECIES? THE CURRENT SITUATION IN SCHOOL COUNSELING IN CZECH REPUBLIC

Abstract

The number of school psychologists and school special teachers working as school specialists at schools gradually increases among other things also thanks to the projects of the European Union. However, project support is coming to an end which brings not only the need to search for permanent financing of school system resources for specialists, but also the question of who will provide methodological support, training and quality framework for school counselling. This counselling is seen as part of the system of educational psychological counselling; however, in practice it is not systemically linked. The existing Association of school psychology of CR that could defend the interests of school psychologists take care of the correct understanding of this profession and setting up a good practice in this way doesn't work. There is a support of school psychology and school counselling in the Department of psychology at the Philosophical faculty of Palacky University in Olomouc both within the frame of pregradual studies and within lifelong studies, which are attended mainly by school psychologists in practice. There also take place the methodological meetings for school psychologists from the region and the seminars from that field. However, what is currently missing is clear declaration of school psychologists work conditions, cooperation with other school counselling services, future development vision of this profession, systemic methodical support and supervision. The situation might be improved with the help of well working profession platform that would collect important information for a good practice of school psychology, point out possible risks and communicate with professional public and school establishers with the help of founders, long term spokespersons, but also with the young engaged colleagues from that field.

Key words: school specialist, school psychologist, school counselling

Úvod

V posledních deseti letech se v České republice výrazně zvýšil počet psychologů a speciálních pedagogů poskytujících školní poradenství přímo na základních a středních školách. V praxi se těmto odborníkům často říká „školní specialisté“, i když oficiálně se tento termín nepoužívá, neboť není uveden v legislativě. Obě varianty školních specialistů se podle dosavadních průzkumů angažují v obdobném duchu – pomáhají řešit otázky neprospěchu a problémů v chování žáků a studentů na základních a středních školách. Zatímco v roce 2001 byl počet školních psychologů odhadován na 100 až 120 a v roce 2007 na 200, v posledních letech se odhaduje na 300 až 350 (Smékalová, 2009; Kavenská, Smékalová, Šmahaj, 2012). To ukazuje jasné navýšení počtu, i když počet školních psychologů se dá pouze odhadovat, protože se situace v kontextu probíhajících změn v podmínkách jejich práce neustále mění. Na první pohled se podle narůstajících čísel zdá, že se situace ve školním poradenství zlepšuje a že se profese školního psychologa stále více etabluje mezi psychologickými profesemi. Při bližším pohledu však zjistíme, že není zdaleka tak příznivá a že mezi školními psychology panuje mnoho obav a pocitů nejistoty, týkajících se jejich budoucnosti a pokračování jejich práce na školách (Keřt, 2014). Tyto pocity se odvíjejí od postupně se měnící situace, která se v tomto roce vyhrcoje do otázek: Co bude v budoucích letech se školními psychology, kteří byli dosud placeni díky projektům Evropské unie? Budou i bez podpory projektů moci pokračovat ve své práci? Bude možné, aby školní specialisty přijali i ředitelé dalších základních či středních škol, kteří dlouhodobě očekávají změnu podmínek k lepšímu a chtějí pro své žáky, jejich rodiče, i učitele zajistit tuto poradenskou psychologickou a speciálně pedagogickou službu přímo na škole?

Těm, kdo se o danou oblast poradenství dosud příliš nezajímali, je potřeba vysvětlit, že k nárůstu počtu psychologů (i speciálních pedagogů) doposud nedošlo jen díky zájmu škol, ale také díky existenci projektů Evropské unie především VIP I, VIP II a VIP III, které dlouhodobě umožňovaly komplexní podporu školních specialistů na školách. Pro školy byly zajištěny platy školních specialistů, jejich průběžné metodické vedení a vzdělávání, škola zajišťovala pouze prostor a základní vybavení pro jejich práci. V takových podmínkách se školním specialistům pracovalo většinou dobře. Dle Kavenské et al. (2012) jejich pracovní spokojenost korelovala s přijetím ze strany vedení škol a pedagogů, vykonávali širokou škálu činností s převažující položkou „individuální činnost se žákem“, ale spolupracovali také s pedagogy a hlavně s výchovnými poradci a metodiky prevence v rámci školních poradenských pracovišť na školách. Vedení projektů si uvědomovalo, že nebude možné se do budoucna spoléhat na finance z Evropské unie, a snažilo se vytvářet podmínky pro pokračování práce školních specialistů v síti s dalšími poradenskými pracovníky pracujícími ve školských poradenských zařízeních (ŠPZ), jako jsou pedagogicko-psychologické poradny, speciálně pedagogická centra a střediska výchovné péče, a to v návaznosti na jejich zřizovatele. Záměrem posledního projektu VIP III byl vznik sítě propojující výše uvedené instituce. V květnu 2014 projektová podpora skončila a namísto ní nastoupil na přechodnou dobu (do konce roku 2014) tzv. Rozvojový program na podporu školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách a metodiků – specialistů ve školských poradenských zařízeních v roce 2014. Čas ubíhá velmi rychle a otázka, co bude dál od roku 2015, se stává stále více žhavou.

Možnosti podpory dobré praxe

Tento článek jsem se rozhodla napsat proto, abych upozornila na potřebu podpory školních psychologů, kterým po ukončení projektu VIP chybí společné zázemí, společný prostor pro diskusi a sdílení problémů, pro získávání potřebných informací a další vzdělávání. Současně však chybí realizátorům výše uvedeného Rozvojového programu a v budoucnosti realizátorům dalšího rozšiřování sítě školních specialistů na školách partner, který by po odborné stránce zaštiťoval rozvoj a kvalitu těchto služeb. Zde mám na mysli konkrétní doporučení a situace, od kterých se odvíjí úspěšnost služeb školního poradenství, ale o kterých většina pracovníků, kteří participují na

rozvoji těchto služeb, mnoho neví. Budeme se jim věnovat v dalších odstavcích, nejprve bych však chtěla uvést, co se pro podporu školních specialistů snažíme dělat na Katedře psychologie FF UP v Olomouci. Zde kromě několika předmětů zařazených do vzdělávacích programů pregraduálního studia psychologie, existují také programy Školní psycholog na ZŠ a SŠ a paralelně obdobně zaměřený vzdělávací program pro školní speciální pedagogy. Jde o specializační programy pro zájemce, kteří chtějí tyto profese vykonávat nebo je už vykonávají. Podle Zákona o pedagogických pracovnících 563/2004 Sb. k vykonávání profese školního psychologa stačí absolvování akreditovaného magisterského studijního programu psychologie, jiné kvalifikační předpoklady zde uvedeny nejsou. Přesto má o uváděné specializační studium zájem nemálo psychologů, kteří kromě nových informací, metod a postupů vyhledávají také referenční skupinu lidí zabývajících se podobnými otázkami, majících podobné cíle a také problémy s tím, jak jich dosahovat.

V tomto bodě se dostáváme k další důležité funkci, kterou si naše katedra vytkla, a to je dlouhodobé vytváření prostoru pro komunikaci, sdílení a předávání zkušeností mezi stávajícími školními psychology v olomouckém regionu. Pravidelné schůzky v posledních letech navazovaly na činnost metodiků školních psychologů v projektu VIP (viz výše), byly tedy pro ty školní psychology, kteří pracovali v projektu (původně jich bylo 5, postupně počet narostl až na 15), ale otevřené byly i dalším kolegům, kteří pracovali na školách jako psychologové. Ne vždy bylo snadné je oslovit a pozvat, protože neexistuje místo, kde by se psychologové pracující na školách registrovali. Otázkou také bylo a zůstává, kdy je vhodné nazvat psychologa, který spolupracuje se školou, opravdu „školním psychologem“ a ne pouhou občasnou „návštěvou ve škole“. Aby profese školního psychologa mohla splnit to, co nabízí (Vyhláška 72/2005 Sb.), je zapotřebí alespoň polovičního úvazku. Pak je možné vytvořit dohodu s vedením školy o tom, nač se ŠP bude zaměřovat, rozvíjet koncepci práce Školního poradenského pracoviště (Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole, 2005) atd. V případě, kdy je psycholog ve škole přítomen pouze jeden den v týdnu (nebo dokonce jedenkrát za 14 dnů), se nemůže zhostit role preventivní a koncepční a stává se pouhým „hasičem“ problémů, což neodpovídá jeho celkové koncepci práce, která je naznačena v příloze vyhlášky 72/2005 Sb v podobě standardních činností.

Na setkávání na naší katedru přicházejí školní psychologové z různých škol, s různými úvazky, různým zaměřením a různými potřebami. Tematicky jsme se snažili jejich potřebám vycházet vstříc a organizovat setkání tak, aby se dostalo jak na profesní oblasti (věnovali jsme se například následujícími tématům: práce s dětmi s poruchou pozornosti, práce se třídou – metody, které se nám osvědčily, agresivita u dětí a jak s ní pracovat, práce se skupinami dětí ve škole, školní kluby atd.), tak na potřebu sdílení problémů a dotazy, jak je řešit – většinou v závislosti na velikosti skupiny formou intervize, nebylo však možné přehlédnout ani organizační a provozní záležitosti týkající se projektu VIP. S ohledem na tato omezení se postupně k metodickým schůzkám školních psychologů (tak jsme je nazývali v rámci zapojení do projektu) připojila ještě nabídka supervizních setkání, která se organizovala zvlášť, pod vedením jedné z kolegyně školních psychologů, která absolvovala supervizní výcvik. Těchto setkání se v posledním roce pravidelně účastnilo 5-8 školních psychologů.

Katedra psychologie hodlá organizovat tato setkání i nadále a je otázka, zda se jich školní psychologové budou i nadále účastnit, protože již nebudou součástí projektu. Narážím zde na skutečnost, že v průběhu projektu byla tato aktivita školních psychologů brána jako něco, co se mohlo a mělo vykazovat v projektové dokumentaci, a co ředitelé škol kontrolovali a ve výkazech podepisovali. V nové situaci již školní psychologové podléhají přímo ředitelům škol a na nich bude záležet, zda tuto aktivitu pojmu jako něco, co patří do harmonogramu činností školního psychologa a zda je to pro něj, potažmo pro školu, užitečné.

Potřeba fungující profesní platformy

V tomto bodě se dostávám ke stěžejnímu tématu mého sdělení, a to k zamyšlení: jsou školy a ředitelé škol dostatečně připraveni na to, aby užívali služeb školních psychologů tak, aby to bylo k užitku všech subjektů školy, a aby se „dobrá praxe“, která byla nastavena v průběhu projektu na mnoha školách, mohla dále upevňovat a rozvíjet? A jak to bude na školách, kde dosud školní psychologové nebyli a ředitelé v zájmu zlepšit služby školy takové pozice zřídí? Uvědomí si ředitelé škol, co školní psychologové ke své práci potřebují? Jaké podmínky k práci by vlastně měl mít školní psycholog? Opravdu potřebuje jednu místnost ve škole pro sebe, počítač a vlastní telefon? Tyto otázky byly doposud zodpovídaný představiteli projektu, byly v podstatě součástí dohody o spolupráci, dá se tedy říci, že bylo kde získat odpovědi a podporu. Ale kde dnes mají ředitelé škol, učitelé, odborná i laická veřejnost hledat poznatky týkající se školní psychologie, kde mohou školní psychologové sdílet své profesní starosti a hledat konkrétní podněty, zkušenosti, nabídky vzdělávání, termíny konferencí, prostě aktuální informace? Zdá se, že v době internetu, kdy jsou jednotlivé profese a jejich specializace organizovány ve společenstvích sdružujících pracovníky konkrétních profesí, je odpověď snadná, ale bohužel v tomto případě tomu tak není. Pokud totiž zadáme do vyhledávače heslo školní psychologie, objeví se nám pod Unií psychologických asociací ČR stránky Asociace školní psychologie, které rozhodně nenabízejí aktuální informace o dění v oblasti školní psychologie, ani se nepokoušejí vytvořit prostor pro řešení současných každodenních problémů a otázek. Zarážející je také absence základní informace o možnostech vstupu do asociace, výši členských poplatků či benefitů, plánovaných akcích atd. Navíc se informace uvedené na stránkách překrývají s informacemi Národního ústavu ve vzdělávání, který je na rozdíl od profesní organizace, kterou by AŠP měla být, spíše formální strukturou, přímo napojenou na MŠMT ČR. Tyto struktury by měly fungovat odděleně, protože se otázky profesní mohou dostat do sporu s otázkami zaměstnaneckými, a v tom případě by profesní organizace měla být lépe schopna porozumět školním psychologům a podpořit jejich zájmy. Profesní identita školních psychologů je stále velmi křehká a současná situace k jejímu upevnění příliš nepříspívá.

Úskalí profese školního psychologa

V současné době je potřeba, aby se profese školních psychologů jasně prezentovala, aby se poukázalo na to, co může přinést, ale také na úskalí, která mohou plynout z nesprávného chápání, podceňování či přeceňování této profese. Za jeden z prvních rizikových momentů můžeme považovat již samotný výběr školního psychologa, což bývá často podceňováno. Další důležitou otázkou je stanovení úvazku školního specialisty, jeho zapojení do školního poradenského pracoviště, vytvoření plánu činnosti atd. Věnujme tedy několik řádků oněm úskalím, která uvádíme výše.

Podle mého názoru jde za prvé o otázky, které se přirozeně vynořují v návaznosti na rozdílnost dvou oborů – pedagogiky a psychologie. Mnoho je v práci psychologa a pedagoga ve škole podobného – oba se zaměřují na zdravý rozvoj dítěte. Rozdíly však nacházíme v jejich zaměření, postupech i šíři zájmu. Učitel se více zaměřuje na předávání vědomostí, psycholog na podporu psychického vývoje dětí a jejich vztahů, učitel není vzdělán v poradenském přístupu, v tom, jak vést poradenský rozhovor, mediaci, psycholog naopak není většinou vzdělán v didaktice atd. Psycholog kromě poradenství provádí také diagnostickou práci, píše zprávy z vyšetření, spolupracuje s dalšími odborníky, věnuje se osvětové a preventivní činnosti, vede školní klub a další dětské skupiny, pořádá semináře pro učitele či rodiče apod. V rámci své profese je školní psycholog vázán etickými normami, z čehož plynou další rozdíly ve srovnání s učitelem při práci s dětmi a rodiči (Štech, Zapletalová 2014).

Druhý okruh úskalí souvisí s tím, že jde o nový prvek vstupující do již zaběhaného systému – mám na mysli především systém pedagogicko-psychologického poradenství. Tady je potřeba pojmenovat způsoby spolupráce, stanovit pravidla, nastavit návaznost. Také do školy vstupuje školní psycholog jako nový prvek a ze společných schůzek se školními psychology víme, že se po něm někdy požaduje vykonávání činností, které nepatří ani do jeho kompetence ani do jeho standardních činností (dozor na chodbách, suplování apod.).

Třetí okruh otázek je spojený s ekonomickou a politickou situací. Školní poradenství není dosud zaběhaným svébytným prvkem systému a každá změna či ekonomická krize jeho fungování ohrožuje. Bude-li v budoucnu potřeba se obejít bez podpory peněz EU, bude nutné jasně stanovit, kdo bude financovat školní specialisty – nakolik se bude podílet zřizovatel, nakolik škola sama, v jaké návaznosti bude financování navazovat na velikost školy. Úvahu o počtu žáků v souvislosti se zavedením školní psychologické služby nalezneme například v metodické zprávě projektu RAMPS (Mikulková a Šrahůlková, 2014, s. 24). Uvádí se zde, že „... školy, které mají více jak 350 žáků, by měly mít možnost postupně využívat služby školních psychologů nebo školních speciálních pedagogů, případně obou odborníků“. Nehovoří se zde však o výši úvazku školního specialisty. Dříve se v rámci projektu diskutovala hranice 500 žáků pro celý úvazek, školy s nižším počtem by mohly mít úvazek poloviční. Důležité jsou též otázky vytváření podmínek pro práci školního psychologa: má-li pracovat jako psycholog, musí mít skutečně možnost pracovat se svými klienty (dětmi, učiteli, rodiči) v soukromí, mít kromě telefonu a osobního počítače také prostor pro uložení dokumentace atd.

Silné stránky školní psychologie

A co silné stránky školní psychologie a školního poradenství? Dlouhodobě se hovoří o tradičních i nově se objevujících úkolech stojících před pedagogicko-psychologickým poradenstvím. V rámci školního poradenství lze velmi stručně říct, že jde o to, aby žáci, jejich rodiče a učitelé měli kde získat podporu, radu a doporučení, jak pracovat se svými dětmi, žáky a studenty, kteří by mohli mít nebo již mají problémy v učení, v chování, v přijetí ze strany jejich okolí apod. To se podle dosavadních výstupů projektů VIP daří, zkušenost se zapojením psychologů do škol je téměř jednoznačně pozitivní. Školní poradenství se už dnes dá považovat za nedílnou součást pedagogicko-psychologického poradenství, umožňující snížení počtu klientů posílaných k vyšetření a do péče školských poradenských zařízení, podchycování dětí s potenciálními problémy v učení, preventivní práci i v oblastech rizikového chování, kariérového poradenství, podpory dobrého klimatu tříd i školy prostřednictvím rozvíjení pozitivní komunikace a spolupráce apod. S výše uvedeným úzce souvisí otázka podpory školské integrace nebo též celkově inkluzivního vzdělávání, jak se o něm v dnešní době často hovoří.

Kdysi trefně přirovnal Mareš (1998) pozici školního psychologa k praktickému či rodinnému lékaři v oblasti zdravotnictví. Zkusme si představit, že bychom ohledně každého zdravotního problému vyhledávali specialistu, a tak mrhali časem svým i jeho. Paralela se školním poradenstvím je zřejmá – školní psychologové mohou ušetřit čas i peníze, předcházet stresu i ztrátám energie expertních pracovníků, navíc mohou svou šíří zájmu obsáhnout mnohem větší oblast, mohou se zaměřit na pozitivní komunikaci ve škole, rozvoj klimatu školy atd. Je však potřeba, aby tuto práci prováděli vhodně osobnostně disponovaní psychologové, ve vhodných podmínkách, s možností sdílení a s odbornou podporou, v dobře definovaném profesním rámci.

Závěr

V současné době probíhajících změn ve školním poradenství hrozí riziko, že potenciál školní psychologie nebude vhodně využit, protože se bude uplatňovat živelně, bez dosud získaných poznatků ze zkušenosti a výzkumů. Je potřeba, aby zřizovatelé škol, krajské úřady, městské úřady, ale také ředitelé škol znali výhody, ale též úskalí při zavádění pozice školních psychologů do škol. Je potřeba hledat zdroje podpory pro řešení této situace. Zvláště obtížná je tato situace pro školní

psychology již delší dobu fungující v praxi, kteří mají téměř všichni smlouvu na dobu určitou a nevědí, jak bude jejich pracovní dráha pokračovat.

Co by mohlo v dané situaci pomoci? Domnívám se, že by pomohlo pružné fungování platformy, která by skrze zakladatele, dlouhodobé mluvčí, ale i nově se angažující, mladé kolegy z oboru, shromažďovala důležité informace k dobré praxi školního poradenství, upozorňovala na možná rizika a komunikovala s odbornou veřejností a se zřizovateli škol. Škoda, že tuto roli dosud nezaujala Asociace školní psychologie. Další možností by mohlo být založení pracovní skupiny při Českomoravské psychologické společnosti, která by se zaměřovala na školní psychologii v praxi a která by sdružovala aktivity z dalších krajů ČR a umožňovala výměnu informací, pořádání seminářů apod. Je zřejmé, že podobné aktivity k podpoře školních psychologů, které jsem výše popsala, probíhají nejen na Katedře psychologie FF UP, ale na mnoha dalších pracovištích (například v některých pedagogicko-psychologických poradnách v ČR) a že v propojení a spolupráci těchto aktivit je skrytý velký potenciál. Domnívám se, že tímto způsobem by se mohla školní psychologie přiblížit také dalším psychologickým oborům, z čehož by mohly profitovat do budoucna všechny strany.

Literatura

- Kavenská, V., Smékalová, E., Šmahaj, J. (2012). Pohled školních psychologů na některé aspekty jejich práce. In Dolejš, M. et al. *PhD existence II: česko-slovenská psychologická konference (nejen) pro doktorandy a o doktorandech*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, s. 117-123.
- Kavenská, V., Smékalová, E., Šmahaj, J. (2011). Výzkum v oblasti školní psychologie v ČR. *E-psychologie* [online], 5 (4), 55-67 [cit. 18.1.2012]. Dostupný z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/kavenska-et-al.pdf>.
- Keřt, R. (2014). *Kritická místa profese školních psychologů*. Nepublikovaná bakalářská diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Mareš, J. (1998). Situace školní psychologie v ČR. *Školský psycholog*, 1, 7–14.
- Mikulková, G., Šrahůlková, K. (eds.) a kol. (2014). *Integrovaná síť školních a školských poradenských služeb: Postupy a doporučení jejího rozvoje. Metodická zpráva č.7, RAMPS-VIP III, Rozvoj a metodická podpora poradenských služeb* [online]. [cit. 2014-08-04]. Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, Praha. Dostupné na WWW: http://www.nuv.cz/uploads/RAMP_S/Vystup_KA_03_Metodika_c.7_Integrovana_sit_na_web_opraveny_preklepy4_8.pdf.
- Smékalová, E. (2009). Do Schools Need Psychology or Psychologists? (Looking for a good model of psychological consulting for school practice). In D. Heller, M. Charvát, & I. Sobotková (eds.), *Psychologické dny 2008: já & my a oni: CD s plnými texty příspěvků: XXVI. psychologické dny, 4.-6. září 2008, Olomouc*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií.
- Štech, S., Zapletalová, J. (2014). *Úvod do školní psychologie*. Praha: Portál.
- Věstník MŠMT ČR (2005). Koncepce poradenských služeb poskytovaných ve škole. Sešit 7. LXI, červenec 2005, sešit 7, s. 1–9. Dostupné z WWW: <http://aplikace.msmt.cz/DOC/7-2005.doc>

Údaje o autorce:

PhDr. Eleonora Smékalová, Ph.D. vyučuje na Katedře psychologie FF UP v Olomouci, kde se zabývá zejména problematikou pedagogické a školní psychologie. Vyučuje také předměty zaměřené na sociální a pedagogicko-psychologické poradenství, v těchto oblastech působí také jako metodička a supervizorka.

Kontaktní údaje:

Adresa: Katedra psychologie FF UP, Křížkovského 10, 771 80 Olomouc

E-mail: eleonora.smekalova@upol.cz

Smékalová, E. (2014). Školní psycholog - ohrožený druh? Současná situace ve školním poradenství v České republice. *E- psychologie* [online], 8, 4, 23-29 [cit. vložít datum citování]. Dostupný z WWW: <http://e-psycholog.eu/pdf/smekalova.pdf>. ISSN 1802-8853.